

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Propuneri politice publice în domeniul educației pentru reducerea inegalităților de șanse școlare

FINAL

Autor:

Claudiu Ivan

Expert Politici Publice

Aprobat:

Andreea Nedelcu,

Manager proiect

Iulie 2023

CUPRINS

Politici educaționale, un caz particular de politici publice	3
Cum anume se pot reduce inechitățile educaționale?.....	5
Propuneri politici educaționale pentru reducerea inegalităților de șanse școlare	10
Educația timpurie - fundamentul întregului sistem educațional.....	10
Educație primară, gimnazială, liceală – tranziția vitală spre formarea cetățeanului.....	12
Politică publică pentru reducerea inegalităților de șanse școlare	17
1.Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică	17
2. Scopului și obiectivele propunerii de politică publică	19
3. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemei/problemelor identificate.....	20
4. Identificarea și evaluarea impactului.....	25
5.Selectarea opțiunii	27

Politici educaționale, un caz particular de politici publice

Guvernarea schimbării sociale se produce prin intermediul politicilor publice. Atunci când se intenționează modificarea unei stări de fapt cei care pot decide (decidenți publici, reprezentanți ai unor autorități publice sau locale) inițiază măsuri, intervenții sau activități care se consideră că pot avea efectele scontate.

Nevoia de schimbare a unei stări de fapt vine din identificarea unei probleme, a unei situații considerate anormale, de nedorit, care afectează calitatea vieții cetățenilor, nivelul bunăstării, șansele de dezvoltare ale unei comunități sau societăți etc. Așadar, primul pas al unei politici publice este:

IDENTIFICAREA PROBLEMEI, ce anume ar fi de schimbat.

În această etapă nu este suficient doar să fie identificată problema dar este necesar a discuta și cauzele acesteia, de ce această problemă se manifestă. Fără înțelegerea cauzelor și a fenomenelor de care este legată problema în discuție nu pot fi adecvat identificate nici posibilele soluții.

Politicile publice se pot referi la un domeniu specific, la un domeniu de importanță guvernamentală strategică, care, de obicei, este tratat în mod distinct. Astfel de exemple sunt domeniul sănătății, al educației, al economiei, al sportului, al apărării naționale etc. În general ministerele existente în cadrul unui Guvern vizează de fapt un domeniu distinct de interes pentru guvernare și care poate face obiectul politicilor publice.

Astfel putem vorbi de politici educaționale – cele care vizează domeniul educației, dar și de politici ale sănătății, politici economice, politici ale sportului, politici ale apărării naționale, politici ale pieței muncii, politici ale organizării urbane etc.

Noi venim în vedere aici politicile educaționale ca un caz particular de politici publice.

POLITICILE EDUCAȚIONALE sunt acele măsuri, intervenții sau acțiuni care intenționează schimbarea unei stări de fapt în domeniul educațional, care vin cu o soluție sau un set de soluții la o problemă identificată la nivelul sistemului de educație dintr-o țară.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

În documentul de față vom avansa un set de direcții de politică educațională **cu scopul de a reduce inegalitățile de șanse școlare**. Problema de politică educațională identificată este așadar inechitatea în educație care se reflectă în inegalități de șanse școlare. Inechitatea în educație are loc atunci când un copil nu își poate fructifica în plan școlar maximal înzestrările native pe care le are din cauza unor condiții care sunt independente de el, precum situația socială, economică, familială etc. În aceste condiții este evident că se pierde talent și societatea nu își poate valorifica la maxim potențialul cetățenilor săi, în plan economic, al organizării sociale, al participării sociale, al nivelului de bunăstare.

Problema are atât o componentă etică, care ține de faptul că nu este moral ca un copil să aibă prejucii cauzate de condiții care nu sunt imputabile lui, pe de o parte, dar și una pragmatică care derivă din faptul că orice copil care nu își fructifică maximal talentul este o pierdere pentru societate. Altfel spus echitate educațională înseamnă că toți copiii au șanse de reușită școlară conform potențialului lor nativ, indiferent de condițiile sociale, economice sau de altă natură, neimputabile lor, care îi caracterizează. Echitatea educațională este de dorit pentru că situația socio-economică nu este o alegere pentru copil, este un dat generat de loteria nașterii, unde are fiecare copil norocul sau nenorocul să se nască.

Echitatea educațională înseamnă că nu mai contează contextul nașterii (mediul de proveniență etc.) pentru ca un copil să își concretizeze maximal potențialul nativ. Evident, nu înseamnă că ne așteptăm ca prin echitate educațională toți copiii să fie egali în rezultatele lor școlare, ci să ajungă la nivelul maxim la care le permite înzestrarea lor naturală.

SOLUȚIILE DE POLITICĂ PUBLICĂ sunt acele măsuri considerate cele mai optime, potrivite pentru a rezolva problema identificată, sau altfel spus pentru a produce o schimbare socială care să conducă la o realitate socială în care problema nu mai există.

În mod particular o soluție de politică educațională răspunde unei probleme în domeniul educațional. În cazul nostru, care vizează inechitatea educațională, soluțiile de politică vor propune măsuri care să contribuie la egalizarea de șanse școlare în acord cu înzestrările fiecărui elev (atenție, nu egalitate de rezultate școlare). Simplu

spus, **scopul este ca pentru înzestrări egale să existe șanse de reușită egale.** Faptul că diverși elevi înregistrează rezultate diferite, ierarhizate, nu înseamnă automat că nu există echitate de șanse școlare sau că au fost inegalități de șanse școlare. Atunci însă când copiii din anumite categorii sociale (definite e nivelul educației părinților, de nivelul de bunăstare, venit, de mediul de rezidență, de etnie etc.) înregistrează sistematic rezultate mai slabe comparativ cu cei din categoria antonimă, atunci avem un indiciu de inechitate educațională. În mod normal, studiile atestă faptul că înzestrările native (în termeni de abilități cognitive generale - inteligență numerică, literație etc.) sunt egal distribuite la naștere în toate categoriile sociale, indiferent care ar fi ele.

Cum anume se pot reduce inechitățile educaționale?

Inechitățile educaționale vizează două componente esențiale:

- 1. Participarea școlară**
- 2. Nivelul acumulărilor educaționale.**

În ambele dimensiuni datele oficiale ne arată indicii ale inechităților educaționale.

Mai trebuie realizată în acest cadru o distincție esențială între nivelul de incluziune școlară și nivelul de echitate școlară. În cazul incluziunii școlare se pune accent pe gradul în care copiii au în mod egal, indiferent de mediul de proveniență sau situație socio-economică ori fizică același confort participând la procesul școlar, petrecând orele de școală în clasă, în clădirile și anexele unității școlare. Accentul este pus în acest caz pe *calitatea participării școlare*. În cazul echității școlare se pune accent pe gradul în care, din experiența participării școlare, copiii câștigă echitabil, adică maxim în raport cu ceea ce pot, prin capacitățile native, indiferent de mediul de proveniență sau situație socio-economică ori fizică. Accentul este pus în acest caz pe *amplourea și rezultatele participării școlare*. Cele două aspecte sunt inter-relaționate, nivelul de incluziune școlară condiționează și este corelat, fără îndoială, cu nivelul de echitate școlară.

Datele ultimului Recensământ național realizat în România a arătat disparități educaționale între diferite subgrupuri etnice (unul din grupurile cele mai slab

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

poziționate fiind ale cetățenilor români de etnie Roma)¹, ceea ce reflectă inechități educaționale atâta vreme cât etnia nu poate fi invocată, în sine, ca o cauză a rezultatelor slabe în educație; explicația este în contextul socio-economic nefavorabil acestei minorități etnice. Studiul FRA arată, de asemenea, disparitățile educaționale persistente dintre romi și restul populației, atât în România dar și în restul țărilor europene și amploarea manifestării stereotipurilor și discriminării etnice a romilor².

Disparitățile sunt manifeste și între mediul rural și urban sau între diverse regiuni ale țării conform datelor EUROSTAT³. În anul 2021 rata părăsirii timpurii a școlii a fost, în România, de 15.3%, dar de doar 4.5% în marile orașe (municipii), 13.2% în orașe mai mici sau suburbii și 23.2% în zonele rurale⁴.

În studiul PISA România se află la coada clasamentului european în ceea ce privește capacitatea elevilor de 14-15 ani de a utiliza cunoștințele acumulate în matematică, limba maternă sau științe pentru rezolvarea unor probleme concrete, de viață, similare celor întâlnite pe tot parcursul vieții⁵. Cea mai recentă evaluare națională relevă de asemenea diferențele majore dintre rezultatele obținute de elevii din mediul rural comparativ cu elevii din mediul urban: în mediul urban 14% dintre elevi au obținut o medie sub 5 față de 39.5% pondere elevii din mediul rural care au obținut o medie sub nota 5, în condițiile în care oricum o pondere mai mare de elevi din mediul rural nu ajung să susțină evaluarea națională⁶.

În acest context măsurile propuse vor avea în vedere cele două aspecte menționate: pe de o parte cum anume putem crește participarea școlară a elevilor care provin din medii vulnerabile (precum familii marcate de educație scăzută a părinților, marcate de sărăcie, de etnie Roma, din familii cu mulți copii etc.) și, pe de altă parte, cum putem

¹<https://www.hotnews.ro/stiri-esential-26006930-romanii-romii-maghiarii-germanii-sau-evreii-care-sunt-cei-mai-scoliti-din-romania-datele-recensamantului-2022.htm> (30.11.2022)

²https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-roma-survey-2021-main-results_en.pdf (21.11.2022)

³ Early leavers from education and training by sex and degree of urbanisation online data code: EDAT_LFSE_30; Early leavers from education and training by sex and NUTS 2 regions, online data code: EDAT_LFSE_16

⁴https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDAT_LFSE_30/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=99cdadfc-0759-43e0-9b64-c323f09e8964 (15.11.2022)

⁵ https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_CN_ROU.pdf (15.11.2022).

⁶ https://cursdeguvernare.ro/evaluarea-nationala-reduce-prim-plan-inegalitatile-urban-rural.html?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=nl1088255&nzm_re=524755365-e64c90bd845fe62cfe036d629185f8d1-1088255 (28.06.2023).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

spori nivelul de acumulări educaționale ale elevilor care continuă să participe la educația școlară, fără a abandona școala.

Primul pas este înțelegerea cauzelor care conduc la inechități școlare manifeste atât în privința participării școlare, cât și în privința nivelului de acumulări educaționale. Categoriile de elevi considerate de cadrele didactice consultate din școala unde am derulat proiectul ca fiind cele mai vulnerabile sunt "elevii din familii unde interesul pentru educația copiilor al părinților este scăzut" și "elevii de etnie Roma".

Am identificat, prin consultarea aceluiași cadre didactice participante la proiect, și un set de posibile cauze ale manifestării inechităților educaționale care au fost ierarhizate în funcție de gradul în care contribuie la manifestarea abandonului școlar în școala din localitatea unde lucrează (sau școala pe care o cunosc cel mai bine). Acestea sunt în ordinea importanței menționate de cadrele didactice:

1. Slaba susținere a participării școlare din partea familiei - derivată din slaba capacitatea de a ghida copilul în puzzle-ul școlar, de a motiva și stimula copilul pentru achiziții cognitive, nivelul de educație scăzut al părinților, valorizare slabă a utilității frecventării școlii
2. Influența comunității de proximitate – abandonul prevalent, ca practică extinsă, în comunitatea de apartenență
3. Nu există suficientă susținere din partea serviciului public de asistență socială (SPAS)
4. Insuficienta susținere din partea altor experți auxiliari relevanți – consilier școlar, mediator școlar etc.
5. Elevii care nu au frecventat deloc grădinița sau au frecventat grădinița doar sporadic
6. Implicarea de la o vârstă fragedă a elevului în activități necesare subzistenței familiei – îngrijirea fraților mai mici, munci retribuite sau neretribuite etc.

Primele 6 cauze menționate mai sus au înregistrat un SCOR MEDIU DE PESTE 5 la întrebarea: "Vă rugăm să evaluați, pe o scală de la 1 la 10, gradul în care următoarele aspecte contribuie la manifestarea abandonului școlar în școala din localitatea unde lucrați (sau școala pe care o cunoașteți cel mai bine)?" Restul posibilelor cauze menționate mai jos au înregistrat, în ordinea ierarhică menționată, scoruri medii de maxim 3.

7. Crearea unei stări de disconfort elevului la școală în raport cu colegii săi cauzată de sărăcia familiei și diferențe perceptibile în materie de îmbrăcăminte, hrană, rechizite etc.
8. Lipsa condițiilor minimale necesare studiului acasă – curent electric, căldură, cameră sau măcar masă de studiu individuală, liniște, etc.
9. Îmbolnăvire frecventă sau acordarea unui tratament medical inadecvat în caz de boală, cu efect direct asupra absenteismului școlar
10. Mediul neprietenos, discriminatoriu (segregare școlară manifestă, tratament diferențiat al copiilor din grupuri vulnerabile, bullying, practici pedagogice agresive etc.)
11. Insuficienta pregătire a cadrelor didactice pentru a lucra cu categorii de elevi vulnerabili
12. Alte cauze specifice comunității precum insecuritatea la școală și în drumul spre școală, distanța mare de la locuință la școală etc.

Soluțiile considerate oportune identificate de cadrele didactice pentru a combate cauzele abandonului școlar au fost ierarhizate în felul următor:

1. Furnizarea de servicii de consiliere parentală din partea unor profesioniști (consilier școlar, mediator școlar);
2. Acordarea de stimuli pentru participarea școlară (burse sociale condiționate de participarea școlară, bonuri de masă etc.);
3. Organizarea în mod sistematic a unor cursuri remediale în cadrul școlii, inclusiv sprijin pentru realizarea temelor în școală;
4. Promovarea la nivel comunitar a importanței educației ca mijloc de reușită socială și de dobândire de prestigiu social (prin mediatori școlari, evenimente comunitare, biserică etc.)
5. Realizarea de parteneriate cu alte instituții relevante care pot ameliora contextul pedagogic local (de ex. cu Liceul pedagogic)
6. Măsuri de sprijin pentru compensarea efectelor negative ale sărăciei asupra educației (furnizarea periodică de haine, rechizite școlare, hrană la școală);

Primele 6 cauze menționate mai sus au înregistrat un SCOR MEDIU DE PESTE 7 la întrebarea: ” Vă rugăm să evaluați, pe o scală de la 1 la 10, gradul în care

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

următoarele măsuri sunt oportune, ar ajuta la reducerea abandonului școlar în școala unde lucrați (sau școala pe care o cunoașteți cel mai bine)?”. Restul posibilelor măsuri de intervenție menționate mai jos au înregistrat, în ordinea ierarhică menționată, scoruri medii sub 6.

7. Îmbunătățirea serviciilor de educație preșcolară astfel încât toți copiii preșcolari, începând cu vârsta de 3 ani, să participe la cursuri zilnic;
8. Îmbunătățirea serviciilor medicale acordate școlărilor prin crearea unui dispensar medical în școală;
9. Promovarea culturii elevilor minoritari din școală (simboluri, cursuri de istorie a acelei minorități etc.);
10. Suport pentru asigurarea condițiilor minime necesare studiului acasă – curent electric, căldură, cameră sau măcar masă de studiu individuală, liniște, etc.
11. Vizite periodice la familia elevului, pentru a susține procesul educațional al copilului și implicarea parentală;
12. Cursuri dedicate cadrelor didactice pentru a crea un ambient școlar mai incluziv, mai prietenos elevilor vulnerabili.

Am considerat, alături de opinia cadrelor didactice participante la consultare, și rezultatele și evidențele studiilor de specialitate care arată mijloacele cele mai eficiente de dezvoltare cognitivă a copilului pe parcursul întregii vieți. Am combinat, așadar, concluziile rezultate din consultarea cadrelor cu concluziile literaturii de specialitate dedicată echității educaționale.

În acest cadru, propunerile de politică educațională la care am ajuns care pot răspunde problematicii abandonului școlar și a gradului redus de acumulări educaționale în rândul elevilor vulnerabili sunt prezentate mai jos. Dintre aceste propuneri vor fi selectate la nivel local, în funcție de particularitățile locale, acele măsuri care răspund cel mai bine nevoilor locale.

Propuneri politice educaționale pentru reducerea inegalităților de șanse școlare

Educația timpurie - fundamentul întregului sistem educațional.

Măsura 1. Dezvoltarea rețelei de creșe și promovarea educației în acestea (ele trebuie să devină nu doar puncte de îngrijire a copilului, dar mai ales de educare).

CUM: Prin înființarea de noi creșe (clădire + personal de specialitate), cu prioritate în zone din mediul rural vulnerabil (comunități marcate de sărăcie, în care trăiesc cetățeni români de etnie Roma în dificultăți socio-economice etc.).

DE CE? Dezvoltarea neuro-cognitivă a copiilor are loc fundamental în primii 3 ani de viață. Creșe nu există în comunități vulnerabile, sărace, unde potențialii beneficiari nu pot plăti pentru aceste servicii. Asta conduce la decalaje de învățare și la dificultăți de concretizare a talentului copiilor care trăiesc în astfel de comunități, marcate de excluziune socială, discriminare, victime ale unor stereotipuri sociale negative.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice, Fonduri europene PNRR: Denumirea componentei PNRR/ Număr jalon, țintă /Denumire reformă, investiție /Denumire Apel: A. 15 /458/I2 - Înființarea, echiparea și operaționalizarea a 412 servicii complementare pentru grupurile defavorizate (servicii complementare grupuri defavorizate).

B. 15/ 460, 461/ I3 - Dezvoltarea programului-cadru pentru formarea continuă a profesioniștilor care lucrează în servicii de educație timpurie

Măsura 2. Realizarea unui program "Fiecare copil 3 ani în grădiniță de calitate", cu focalizare asupra comunităților marcate de sărăcie, în care trăiesc cetățeni români de etnie Roma în dificultăți socio-economice etc.

CUM: În urma cartografierii rețelei de grădinițe în raport cu numărul de copii preșcolari se vor crea/dezvolta câte servicii de educație preșcolară sunt necesare astfel încât fiecare copil, oriunde ar trăi el, să aibă un loc asigurat în grădiniță, unde să fie educat de cadre didactice înalt pregătite și specializate. Cadrele didactice din grădiniță vor primi o evaluare periodică în funcție de nivelul de pregătire a copiilor participanți la cursurile educației preșcolare.

DE CE? Nu este suficient să stipulăm în lege că educație preșcolară devine obligatorie – așa cum este în prezent previzionat, educația preșcolară cudurata de 3 ani va deveni obligatorie până în anul 2030. Este nevoie să creăm condițiile care să permită îndeplinirea acestui deziderat. În perioada de vârstă 3-6 ani se așează întreaga arhitectură neuronală de înțelegere și învățare a persoanei. De aceea fiecare copil trebuie să primească educație de specialitate, în grădinițe, în această perioadă. Între copiii vulnerabili și restul există o diferență în ceea ce privește rata de participare școlară. Studiul FRA din 2021 arată că în rândul

UNIUNEA EUROPEANĂ

copiilor romi rata participării preșcolare este de doar 27% față de 78.2% rata la nivel național.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice, Fonduri europene PNRR: Denumirea componentei PNRR/ Număr jalon, țintă /Denumire reformă, investiție /Denumire Apel: A. 15 /458/12 - Înființarea, echiparea și operaționalizarea a 412 servicii complementare pentru grupurile defavorizate (servicii complementare grupuri defavorizate).
B. 15/ 460, 461/ 13 - Dezvoltarea programului-cadru pentru formarea continuă a profesioniștilor care lucrează în servicii de educație timpurie.

Măsura 3. Asigurarea de masă caldă gratuită în toate grădinițele din mediul rural sau care deserveșc comunități vulnerabile unde programul educativ este de 4 ore și există copii preșcolari care provin din familii marcate de sărăcie, în care trăiesc cetățeni români de etnie Roma în dificultăți socio-economice etc.

CUM: Se vor identifica toate grădinițele din mediul rural unde există ponderi semnificative de copii proveniți din familii sărace (asistate social, monoparentale, fără venituri etc.) și acolo vor fi create servicii de preparare a hranei zilnică pentru preșcolari.

DE CE? Furnizarea de hrană gratuită va fi un mijloc de a stimula participarea la educație preșcolară și de susține dezvoltarea fizică normală a copiilor care provin din medii vulnerabile, fără posibilități. Educația fiecărui copil este un bun public, necesar tuturor dintre noi. Iar perioada preșcolară este cea mai formativă și cu impactul cel mai mare pentru formarea personalității viitorului adult. Aceasta este o condiție care va permite îndeplinirea dezideratului ca educația preșcolară să devină universală.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice, Fonduri europene PNRR: Denumirea componentei PNRR/ Număr jalon, țintă /Denumire reformă, investiție /Denumire Apel: A. 15 /458/12 - Înființarea, echiparea și operaționalizarea a 412 servicii complementare pentru grupurile defavorizate (servicii complementare grupuri defavorizate).

A. 15/ 493/112 Schema de grant pentru consorții școlare rurale

B. 15/ 466/ 14 "Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar - PNRAS runda a II - a"

C. 15/ 507/ 118 Granturi pentru unitățile de învățământ pilot

D. 15/ 466/ 14 "Sprijinirea școlilor mici cu mai puțin de 40 elevi cu risc ridicat de abandon școlar PNRAS runda a III - a"

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Educație primară, gimnazială, liceală – tranziția vitală spre formarea cetățeanului

Măsura 4. Realizarea de **Centre comunitare de suport social și educațional** pentru comunități vulnerabile (marcate de sărăcie, în care trăiesc cetățeni români de etnie Roma în dificultăți socio-economice etc.).

CUM: Identificarea celor mai vulnerabile comunități a (din mediul rural, sărăcie cronică, ponderi semnificative de romi, marginalizate etc.) este primul pas. Aceste centre comunitare de suport social și educațional se vor organiza în cadrul acestor comunități vulnerabile.

DE CE? Educația fiecărui copil este un bun public, necesar societății în ansamblu, pentru dezvoltare și modernizare. Participarea educațională este înalt dependentă de participarea socio-economică a familiilor din care provin copiii. Un astfel de centru comunitar va fi complementar serviciilor școlare furnizate prin monitorizare și intervenții orientate spre eliminarea condițiilor de participare la educație cauzate de situații sociale specifice (economice, lipsa participării la piața muncii, probleme medicale, dificultăți de deplasare a copiilor la școală, discriminare și segregare școlară etc.). Nevoia acestor Centre comunitare, mai ales în comunitățile rurale cu ponderi semnificative de romi, este justificată de faptul că rata înregistrării în sistemul educațional de nivel primar și gimnazial al copiilor romi este semnificativ mai redusă comparativ cu rata de participare școlară la nivel general (77% în rândul copiilor romi vs. 85% în rândul populației generale) sau rata înscrierii copiilor din mediul rural, 82,2%, față de rata înscrierii copiilor în mediul urban - 96%.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice, Fonduri europene PNRR: Denumirea componentei PNRR/ Număr jalon, țintă /Denumire reformă, investiție /Denumire Apel: A. 15/ 493/112 Schema de grant pentru consorții școlare rurale

B. 15/466/ 14 "Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar - PNRAS runda a II - a"

C. 15/507/ 118 Granturi pentru unitățile de învățământ pilot

D. 15/466/ 14 "Sprijinirea scolilor mici cu mai puțin de 40 elevi cu risc ridicat de abandon școlar PNRAS runda a III - a"

Măsura 5. Programul educației remediale (pregătire teme și recuperare decalaje) se va derula pentru toți elevii de nivel primar și gimnazial care înregistrează decalaje de învățare, însoțit de furnizarea unei mese gratuite – cu focalizare în școlile care deservește comunități vulnerabile (sărăcie, ponderi semnificative de cetățeni români de etnie Roma, marginalizate etc.).

CUM: Sistemul educațional va monitoriza decalajele de învățare încă din primii ani de școală (fie prin raportarea profesorilor, fie prin evaluări naționale). Decalajele de educație vor urmări inclusiv indicatori de avertizare timpurie

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

precum absenteismul școlar recurent, nerealizarea temelor primite la școală în mod recurent, lipsa de implicare parentală etc. Ministerul Educației va monitoriza și va realiza o hartă a claselor unde există copii cu decalaje educaționale încă din primii ani de școală și va iniția programe de educație remedială pentru acești elevi. Hrana pentru elevii participanți la programele de educație remedială vor fi asigurate prin programul "Masă sănătoasă", susținut din fonduri europene.

DE CE? Educația fiecărui copil este un bun public, necesar societății în ansamblu, pentru dezvoltare și modernizare. Copiii care înregistrează decalaje de învățare, în ciuda talentului și înzestrărilor lor, nu poartă nicio vină. Ei au nevoie de măsuri de sprijin dedicate, care să le permită acumulare educațională cel puțin în perioada considerată obligatorie prin lege (preșcolar, primar, gimnazial, liceal). Prioritară este intervenția în comunități rurale, sărace, unde trăiesc ponderi semnificative de cetățeni românie de etnie Roma având în vedere decalajul de participare școlară între copiii romi și cei neromi sau dintre cei din mediul rural față de cei din mediul urban.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice, Fonduri europene PNRR:
Denumirea componentei PNRR/ Număr jalon, țintă /Denumire reformă, investiție /Denumire Apel: A. 15/466/ 14 "Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar - PNRAS runda a II - a"
B. 15/ 507/ 118 Granturi pentru unitățile de învățământ pilot
C. 15/466/ 14 "Sprijinirea școlilor mici cu mai puțin de 40 elevi cu risc ridicat de abandon școlar PNRAS runda a III - a"

Măsura 6. Un consilier și mediator școlar în fiecare școală, cu prioritate în școlile din mediul rural sau unde ponderea elevilor care manifestă neparticipare școlară, absenteism școlar, abandon școlar sau decalaje de învățare este semnificativă.

CUM: În urma monitorizării cazurilor de absenteism școlar nemotivat sau abandon școlar la nivelul claselor din sistemul educațional din România vor fi identificate spațiile școlare unde aceste fenomene sunt prevalente. În aceste spații școlare se vor crea condițiile pentru a aduce contribuția unui consilier școlar și a unui mediator școlar, care să asigure intervenții necesare pentru combaterea fenomenului de absenteism școlar nemotivat și abandon școlar.

DE CE? Educația și talentul fiecărui copil este un bun public, neparticiparea școlară face ca acest bun, vital dezvoltării și bunăstării tuturor cetățenilor țării, să fie irosit. Cadrele didactice, singure, sunt neputincioase în a gestiona neparticiparea școlară, în a vizita familiile și a urmări cauzele neparticipării școlare. Intervenția în aceste cazuri excede menirea pedagogică pe care cadrele didactice o au. De aceea este nevoie de rolul unui expert dedicat pentru a monitoriza și interveni dedicat, în caz de neparticipare școlară, absenteism școlar, abandon școlar.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice, Fonduri europene PNRR:
Denumirea componentei PNRR/ Număr jalon, țintă /Denumire reformă,

*investiție /Denumire Apel: A. 15/466/ 14 "Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar - PNRAS runda a II - a"
B. 15/507/ 118 Granturi pentru unitățile de învățământ pilot
C. 15/466/ 14 "Sprijinirea scolilor mici cu mai puțin de 40 elevi cu risc ridicat de abandon școlar PNRAS runda a III - a"*

Măsura 7. *Creșterea calității corpului profesoral preuniversitar și a atractivității carierei didactice la nivel preuniversitar prin îmbunătățirea condițiilor de realizare a activităților didactice în școli, stimulente financiare suplimentare, oportunități periodice de formare, stabilire indicatori de progres școlar etc.*

CUM: Prin dezvoltarea sistemului de formare inițială a cadrelor didactice și instituirea obligativității masteratului didactic pentru cei care doresc să se înscrie la concursurile de titularizare în învățământul preuniversitar. În fiecare școală se va crea un fond, susținut din buget național, pentru formare periodică a cadrelor didactice în anumite domenii cheie, pentru creșterea performanței didactice în mediul particular de predare. De asemenea pentru cadrele didactice care predau în clase unde ponderea elevilor vulnerabili (care înregistrează absenteism școlar nemotivat, abandon școlar, decalaje de învățare) este semnificativă se vor institui stimuli financiar suplimentari. Rezultatele școlare ale elevilor vor fi corelate cu cadrul didactic care predă la clasă și cu profilul socio-demografic al elevului (nivelul educației părinților, nivelul de bunăstare familial, familie monoparentală etc.).

DE CE? Educația de calitate înseamnă cadre didactice înalt capacitate, cu productivitate pedagogică deosebită, bine formate pentru a face față provocărilor specifice oricărei clase de elevi. Educația de calitate este bun public în oricare școală din România, chiar în cele cu ponderi ridicate de copii vulnerabili. Dar tocmai atractivitatea unei cariere didactice în astfel de școli este una redusă, calitatea cadrelor aici suferă, fiind susținută în măsură mai mare de profesori suplinitori, necalificați etc. Cadrele didactice este necesar să devină pionieri esențiali pentru dezvoltarea și modernizarea în continuare a României.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: *Fonduri publice, Fonduri europene PNRR: Denumirea componentei PNRR/ Număr jalon, țintă /Denumire reformă, investiție /Denumire Apel: A. 15/480/ 18 Program de formare la locul de muncă pentru personalul didactic*

B. 15/466/ 14 "Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar - PNRAS runda a II - a"

C. 15/507/ 118 Granturi pentru unitățile de învățământ pilot

D. 15/466/ 14 "Sprijinirea scolilor mici cu mai puțin de 40 elevi cu risc ridicat de abandon școlar PNRAS runda a III - a"

E. 15/507/ 118 Programul de formare și îndrumare pentru managerii și inspectorii școlari.

Măsura 8. Inițierea unor colaborări sistematice cu licee de profil pedagogic care să faciliteze derularea practicii de specialitate a viitoarelor cadre didactice în unități școlare în care există provocări specifice legate de nivelul de incluziune și echitate educațională.

CUM: Stabilirea unui parteneriat de colaborare girat de Inspectoratul Școlar între unități școlare și licee de profil pedagogic astfel încât, periodic, elevi care se pregătesc pentru o carieră pedagogică vor asista la activități didactice și își vor aduce contribuția pentru îmbunătățirea ambiantului școlar.

DE CE? Liceeni de azi vor fi cadre didactice mâine și, în consecință, au nevoie de o pregătire temeinică care să includă familiarizarea cu realitatea școlară efectivă. Prezența acestor liceeni în spațiul școlar va contribui la creșterea nivelului de acumulare educațională ale elevilor prin consiliere și furnizare de asistare personalizată în realizarea temelor, fixarea cunoștințelor.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice

Măsura 9. Derularea unor intervenții pilot care să se bazeze pe alerte timpurii asupra riscului de abandon școlar în școli vulnerabile, precum: a) absenteismul școlar recurent nemotivat; elevul nu își face temele periodic sau niciodată; b) elevul manifestă angoasă/sfială excesivă și dă dovadă de o redusă integrare în colectiv, interacționează rar sau cu nimeni din clasă; c) elev care se simte rușinat în spațiul școlar; d) elev căruia îi este frică în spațiul școlar; f) elev care nu are deprinderi minimale la startul școlii adecvate vârstei lui (precum faptul că nu deosebește culorile în clasa pregătitoare/clasa I); g) prezența la școală fără rechizite școlare necesare (caiet, ghiozdan).

CUM: Colectarea sistematică a unor informații de la cadrele didactice cu privire la aspecte de alertare timpurie referitoare la elevi precum cele menționate și, o dată stabiliți acei elevi în situație de risc de întrerupere prematură a studiilor, includerea lor în programe dedicate de prevenire a abandonului școlar care să conțină: 1) Furnizarea de servicii de consiliere parentală din partea unor profesioniști (consilier școlar, mediator școlar); 2) Acordarea de stimuli pentru participarea școlară (burse sociale condiționate de participarea școlară, bonuri de masă etc.); 3) Organizarea în mod sistematic a unor cursuri remediale în cadrul școlii, inclusiv sprijin pentru realizarea temelor în școală 4) Promovarea la nivel comunitar a importanței educației ca mijloc de reușită socială și de dobândire de prestigiu social (prin mediatori școlari, evenimente comunitare, biserică etc.) 5) Măsuri de sprijin pentru compensarea efectelor negative ale sărăciei asupra educației (furnizarea periodică de haine, rechizite școlare, hrană la școală)

DE CE? Prevenția este preferabilă intervenției pompieristice, atunci când se constată deja abandonul/se manifestă repetenția/corijența școlară. Sunt semnale ușor detectabile de cadrele didactice care pot alerta timpuriu asupra riscului de abandon școlar, semnale care nu sunt încă instituționalizate ca mijloace încorporate în procesele de gestiune și prevenire a abandonului școlar,

părăsirii timpurii a școlii. Pregătirea cadrelor didactice pentru a detecta și raporta aceste semnale, împreună cu suportul acordat de experți dedicați (consilieri și mediatori școlari) poate forma o practică școlară care să reducă pe termen lung abandonul școlar.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Politică publică pentru reducerea inegalităților de șanse școlare

1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică

Datele oficiale arată diferențe educaționale inechitabile în privința a două aspecte esențiale:

1. Participarea școlară
2. Nivelul acumulărilor educaționale.

În privința **participării școlare** datele ultimului Recensământ național realizat în România a arătat disparități educaționale între diferite subgrupuri etnice (unul din grupurile cele mai slab poziționate fiind ale cetățenilor români de etnie Roma)⁷, ceea ce reflectă inechități educaționale atâta vreme cât etnia nu poate fi invocată, în sine, ca o cauză a rezultatelor slabe în educație; explicația rezidă în contextul socio-economic (inclusiv manifestarea discriminării) nefavorabil acestei minorități etnice. Studiul FRA arată, de asemenea, disparitățile educaționale persistente dintre romi și restul populației, atât în România dar și în restul țărilor europene și amploarea manifestării stereotipurilor și discriminării etnice a romilor⁸.

Disparitățile sunt manifeste și între mediul rural și urban sau între diverse regiuni ale țării conform datelor EUROSTAT⁹. În anul 2021 rata părăsirii timpurii a școlii a fost, în România, de 15.3%, dar de doar 4.5% în marile orașe (municipii), 13.2% în orașe mai mici sau suburbii și 23.2% în zonele rurale¹⁰. Și în acest caz diferențele nu pot fi imputabile unui copil doar pentru că provine din mediul rural, nu este responsabil pentru acest fapt. Evident aceste diferențe au cauze care depășesc

În privința acumulărilor educaționale studiul PISA arată că România se află la coada clasamentul european în ceea ce privește capacitatea elevilor de 14-15 ani de a utiliza cunoștințele acumulate în matematică, limba maternă sau științe pentru rezolvarea

⁷<https://www.hotnews.ro/stiri-esential-26006930-romanii-romii-maghiarii-germanii-sau-evreii-care-sunt-cei-mai-scoliti-din-romania-datele-recensamantului-2022.htm> (30.11.2022)

⁸https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-roma-survey-2021-main-results_en.pdf (21.11.2022)

⁹ Early leavers from education and training by sex and degree of urbanisation online data code: EDAT_LFSE_30; Early leavers from education and training by sex and NUTS 2 regions, online data code: EDAT_LFSE_16

¹⁰https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDAT_LFSE_30/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=99cdadfc-0759-43e0-9b64-c323f09e8964 (15.11.2022)

unor probleme concrete, de viață, similare celor întâlnite pe tot parcursul vieții¹¹. Cea mai recentă evaluare națională relevă de asemenea diferențele majore dintre rezultatele obținute de elevii din mediul rural comparativ cu elevii din mediul urban: în mediul urban 14% dintre elevi au obținut o medie sub 5 față de 39.5% pondere elevii din mediul rural care au obținut o medie sub nota 5, în condițiile în care oricum o pondere mai mare de elevi din mediul rural nu ajung să susțină evaluarea națională¹².

Cauzele și efectele problemei

O analiză publicată în media românească asupra rezultatelor la evaluarea națională confirmă faptul că există discrepanțe majore între localitățile din mediul rural, orașele mici și marile orașe (municipii) din România. Pe de altă parte aceeași analiză mai arată faptul că cea mai mare variație în rezultatele școlare se manifestă la nivel de unitate școlară, în cadrul unității școlare, ceea ce denotă **că rezultatele școlare depind, prioritar, nu de mediul școlar în sine (cadre didactice, ambient școlar) ci de familia și condițiile suportive, de sprijin, oferite de familie**. Altfel spus un elev din mediul rural are șanse relativ egale de reușită școlară cu ale unui elev din mediul urban provenit din familie cu situației sociale similare (același nivel educațional al părinților, situație economică similară). Familia și mediul de proveniență contează mai ales, apoi școala. Mai mult, un elev din mediul rural cu situație socială avantajoasă are șanse de reușită școlară mai mari comparativ cu un elev din mediul rural dezvoltat, dar provenit dintr-un mediu mai puțin favorabil.

Situația aceasta are o semnificație extrem de importantă: dovedește faptul că școala românească nu are mijloace prin care să compenseze neajunsurile cauzate de mediul social de proveniență (precum o educație redusă a părinților reflectată în incapacitatea de a orienta copilul în puzzle-ul școlar, sprijin insuficient încă din primii ani de viață, sărăcie etc.). Altfel spus școlile din România nu pot asigura echitate educațională, nu pot pune în valoare maximal talentele elevilor atunci când aceștia nu se bazează pe o familie capabilă să le ofere un sprijin și suport ridicat. Ceea ce reprezintă o concluzie îngrijorătoare.

¹¹ https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_CN_ROU.pdf (15.11.2022).

¹² https://cursdeguvernare.ro/evaluarea-nationala-readuce-prim-plan-inegalitatile-urban-rural.html?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=nl1088255&nzm_re=524755365-e64c90bd845fe62cfe036d629185f8d1-1088255 (28.06.2023).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Efectele unei atari stări de fapt este că România pierde talente, oameni capabili să producă și să contribuie mai mult la bunăstarea lor proprie și, implicit, la bunăstarea socială generală.

În acest context măsurile propuse vor avea în vedere cele două aspecte menționate: pe de o parte cum anume putem crește participarea școlară a elevilor care provin din medii vulnerabile (precum familii marcate de educație scăzută a părinților, marcate de sărăcie, de etnie Roma, din familii cu mulți copii etc.) și, pe de altă parte, cum putem spori nivelul de acumulări educaționale ale elevilor care continuă să participe la educația școlară, fără a abandona școala.

Mai trebuie realizată în acest cadru o distincție esențială între *nivelul de incluziune școlară* și *nivelul de echitate școlară*. În cazul incluziunii școlare se pune accent pe gradul în care copiii au în mod egal, indiferent de mediul de proveniență sau situație socio-economică ori fizică același confort participând la procesul școlar, petrecând orele de școală în clasă, în clădirile și anexele unității școlare. Accentul este pus în acest caz pe *calitatea participării școlare*. În cazul echității școlare se pune accent pe gradul în care, din experiența participării școlare, copiii câștigă echitabil, adică maxim în raport cu ceea ce pot, prin capacitățile native, indiferent de mediul de proveniență sau situație socio-economică ori fizică. Accentul este pus în acest caz pe *amplerea și rezultatele participării școlare*. Cele două aspecte sunt inter-relaționate, nivelul de incluziune școlară condiționează și este corelat, fără îndoială, cu nivelul de echitate școlară.

2. Scopului și obiectivele propunerii de politică publică

Scopul politicii publice este de a reduce inegalitățile de șanse școlare.

Obiectivele subsecvente:

- A. *Reducerea elevilor cu absenteism școlar sever (minim 10 absențe nemotivate pe semestru) cu minim 10% în următorii 3 ani, și 30% în următorii 5 ani, în școlile vizate.*
- B. *Reducerea abandonului școlar cu minim 10% în următorii 3 ani, și 30% în următorii 5 ani, în școlile vizate.*

- C. *Creșterea ponderii elevilor dintre elevii înscriși în clasa a VIII-a cu rezultate de minim 5 la evaluarea națională cu minim 20% în următorii 3 ani.*
- D. *Creșterea ponderii elevilor dintre elevii înscriși în clasa a VIII-a cu rezultate de minim 7 la evaluarea națională cu minim 20% în următorii 3 ani.*

Problema de politică educațională identificată este așadar inechitatea în educație care se reflectă în inegalități de șanse școlare. Inechitatea în educație are loc atunci când un copil nu își poate fructifica în plan școlar maximal înzestrările native pe care le are din cauza unor condiții care sunt independente de el, precum situația socială, economică, familială etc. În acest condiții este evident că se pierde talent și societatea nu își poate valorifica la maxim potențialul cetățenilor săi, în plan economic, al organizării sociale, al participării sociale, al nivelului de bunăstare.

Problema are atât o componentă etică, care ține de faptul că nu este moral ca un copil să aibă prejucii cauzate de condiții care nu sunt imputabile lui, pe de o parte, dar și una pragmatică care derivă din faptul că orice copil care nu își fructifică maximal talentul este o pierdere pentru societate. Altfel spus echitate educațională înseamnă că toți copiii au șanse de reușită școlară conform potențialului lor nativ, indiferent de condițiile sociale, economice sau de altă natură, neimputabile lor, care îi caracterizează. Echitatea educațională este de dorit pentru că situația socio-economică nu este o alegere pentru copil, este un dat generat de loteria nașterii, unde are fiecare copil norocul sau nenorocul să se nască.

Echitatea educațională înseamnă că nu mai contează contextul nașterii (mediul de proveniență etc.) pentru ca un copil să își concretizeze maximal potențialul nativ. Evident, nu înseamnă că ne așteptăm ca prin echitate educațională toți copiii să fie egali în rezultatele lor școlare, ci să ajungă la nivelul maxim la care le permite înzestrarea lor naturală.

3. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemei/problemelor identificate

Am identificat, prin consultarea unor cadre didactice din școli din mediul rural în care învață ponderi ridicate de elevi vulnerabili (elevi romi, elevi din mediul rural, elevi

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

săraci) un set de posibile cauze, particularizate local, ale manifestării inechităților educaționale. Acestea au fost ierarhizate în funcție de gradul în care contribuie la manifestarea abandonului școlar în școala din localitatea unde lucrează (sau școala pe care o cunosc cel mai bine). Acestea sunt prezentate mai jos în ordinea importanței menționate de cadrele didactice:

1. Slaba susținere a participării școlare din partea familiei - derivată din slaba capacitatea de a ghida copilul în puzzle-ul școlar, de a motiva și stimula copilul pentru achiziții cognitive, nivelul de educație scăzut al părinților, valorizare slabă a utilității frecventării școlii¹³
2. Influenta comunității de proximitate – abandonul prevalent, ca practică extinsă, în comunitatea de apartenență
3. Nu există suficientă susținere din partea serviciului public de asistență socială (SPAS)
4. Insuficienta susținere din partea altor experți auxiliari relevanți – consilier școlar, mediator școlar etc.
5. Elevii care nu au frecventat deloc grădinița sau au frecventat grădinița doar sporadic
6. Implicarea de la o vârstă fragedă a elevului în activități necesare subzistenței familiei – îngrijirea fraților mai mici, munci retribuite sau neretribuite etc.
7. Crearea unei stări de disconfort elevului la școală în raport cu colegii săi cauzată de sărăcia familiei și diferențe perceptibile în materie de îmbrăcăminte, hrană, rechizite etc.
8. Lipsa condițiilor minimale necesare studiului acasă – curent electric, căldură, cameră sau măcar masă de studiu individuală, liniște, etc.
9. Îmbolnăvire frecventă sau acordarea unui tratament medical inadecvat în caz de boală, cu efect direct asupra absenteismului școlar
10. Mediul neprietenos, discriminatoriu (segregare școlară manifestă, tratament diferențiat al copiilor din grupuri vulnerabile, bullying, practici pedagogice agresive etc.)

¹³ Primele 6 cauze menționate mai sus au înregistrat un SCOR MEDIU DE PESTE 5 la întrebarea: *"Vă rugăm să evaluați, pe o scală de la 1 la 10, gradul în care următoarele aspecte contribuie la manifestarea abandonului școlar în școala din localitatea unde lucrați (sau școala pe care o cunoașteți cel mai bine)?"* Restul posibilelor cauze menționate mai jos au înregistrat, în ordinea ierarhică menționată, scoruri medii de maxim 3.

11. Insuficienta pregătire a cadrelor didactice pentru a lucra cu categorii de elevi vulnerabili
12. Alte cauze specifice comunității precum insecuritatea la școală și în drumul spre școală, distanța mare de la locuință la școală etc.

Soluțiile considerate oportune identificate de cadrele didactice pentru a combate cauzele abandonului școlar au fost ierarhizate în felul următor:

1. Furnizarea de servicii de consiliere parentală din partea unor profesioniști (consilier școlar, mediator școlar)¹⁴;
2. Acordarea de stimuli pentru participarea școlară (burse sociale condiționate de participarea școlară, bonuri de masă etc.);
3. Organizarea în mod sistematic a unor cursuri remediale în cadrul școlii, inclusiv sprijin pentru realizarea temelor în școală;
4. Promovarea la nivel comunitar a importanței educației ca mijloc de reușită socială și de dobândire de prestigiu social (prin mediatori școlari, evenimente comunitare, biserică etc.)
5. Realizarea de parteneriate cu alte instituții relevante care pot ameliora contextul pedagogic local (de ex. cu Liceul pedagogic)
6. Măsuri de sprijin pentru compensarea efectelor negative ale sărăciei asupra educației (furnizarea periodică de haine, rechizite școlare, hrană la școală);
7. Îmbunătățirea serviciilor de educație preșcolară astfel încât toți copiii preșcolari, începând cu vârsta de 3 ani, să participe la cursuri zilnic;
8. Îmbunătățirea serviciilor medicale acordate școlărilor prin crearea unui dispensar medical în școală;
9. Promovarea culturii elevilor minoritari din școală (simboluri, cursuri de istorie a acelei minorități etc.);
10. Suport pentru asigurarea condițiilor minime necesare studiului acasă – curent electric, căldură, cameră sau măcar masă de studiu individuală, liniște, etc.

¹⁴ Primele 6 cauze menționate mai sus au înregistrat un SCOR MEDIU DE PESTE 7 la întrebarea: " *Vă rugăm să evaluați, pe o scală de la 1 la 10, gradul în care următoarele măsuri sunt oportune, ar ajuta la reducerea abandonului școlar în școala unde lucrați (sau școala pe care o cunoașteți cel mai bine)?*". Restul posibilelor măsuri de intervenție menționate mai jos au înregistrat, în ordinea ierarhică menționată, scoruri medii sub 6.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

11. Vizite periodice la familia elevului, pentru a susține procesul educațional al copilului și implicarea parentală;
12. Cursuri dedicate cadrelor didactice pentru a crea un ambient școlar mai incluziv, mai prietenos elevilor vulnerabili.

Am considerat, alături de opinia cadrelor didactice participante la consultare, și rezultatele și evidențele studiilor de specialitate care arată mijloacele cele mai eficiente de dezvoltare cognitivă a copilului pe parcursul întregii vieții. Am combinat, așadar, concluziile rezultate din consultarea cadrelor cu concluziile literaturii de specialitate dedicată echității educaționale.

Astfel au fost selectate trei propuneri de politică publică educațională (PPE) care pot răspunde cel mai bine, date fiind circumstanțele locale, problematicii abandonului școlar și a gradului redus de acumulări educaționale în rândul elevilor vulnerabili.

PPE 1. Programul educației remediale (pregătire teme și recuperare decalaje), însoțit de alte programe de sprijin, se va derula pentru toți elevii de nivel primar și gimnazial care înregistrează decalaje de învățare, însoțit de furnizarea unei mese gratuite – cu focalizare în școlile care deserveșc comunități vulnerabile (sărăcie, ponderi semnificative de cetățeni români de etnie Roma, marginalizate etc.). Derularea acestor programe de sprijin se vor adresa cu precădere (dar nu exclusiv) acelor elevi care manifestă alerte timpurii asupra riscului de abandon școlar, precum: a) absenteismul școlar recurent nemotivat; elevul nu își face temele periodic sau niciodată; b) elevul manifestă angoasă/sfială excesivă și dă dovadă de o redusă integrare în colectiv, interacționează rar sau cu nimeni din clasă; c) elev care se simte rușinat în spațiul școlar; d) elev căruia îi este frică în spațiul școlar; f) elev care nu are deprinderi minimale la startul școlii adecvate vârstei lui (precum faptul că nu deosebește culorile în clasa pregătitoare/clasa I); g) prezența la școală fără rechizite școlare necesare (caiet, ghiozdan).

CUM: Se vor monitoriza decalajele de învățare încă din primii ani de școală (fie prin raportarea profesorilor, fie prin evaluări naționale). Decalajele de educație vor urmări inclusiv indicatori de avertizare timpurie precum absenteismul școlar recurent, nerealizarea temelor primite la școală în mod recurent, lipsa de implicare parentală etc. Se vor monitoriza și va fi realizată o hartă a claselor unde există copii cu decalaje educaționale încă din primii ani de școală și va iniția programe de educație remedială pentru acești elevi. Hrana pentru elevii participanți la programele de educație remedială vor fi asigurate prin programul "Masă sănătoasă", susținut din fonduri europene.

În acest proces va avea loc colectarea sistematică a unor informații de la cadrele didactice cu privire la aspecte de alertare timpurie referitoare la elevi precum cele menționate și, o dată stabiliți acei elevi în situație de risc de întrerupere

prematură a studiilor, includerea lor în programe dedicate de prevenire a abandonului școlar care să conțină: 1) Furnizarea de servicii de consiliere parentală din partea unor profesioniști (consilier școlar, mediator școlar); 2) Acordarea de stimuli pentru participarea școlară (burse sociale condiționate de participarea școlară, bonuri de masă etc.); 3) Organizarea în mod sistematic a unor cursuri remediale în cadrul școlii, inclusiv sprijin pentru realizarea temelor în școală 4) Promovarea la nivel comunitar a importanței educației ca mijloc de reușită socială și de dobândire de prestigiu social (prin mediatori școlari, evenimente comunitare, biserică etc.) 5) Măsuri de sprijin pentru compensarea efectelor negative ale sărăciei asupra educației (furnizarea periodică de haine, rechizite școlare, hrană la școală)

DE CE? Prevenția este preferabilă intervenției pompieristice, atunci când se constată deja abandonul/se manifestă repetenția/corijența școlară. Sunt semnale ușor detectabile de cadrele didactice care pot alerta timpuriu asupra riscului de abandon școlar, semnale care nu sunt încă instituționalizate ca mijloace încorporate în procesele de gestiune și prevenire a abandonului școlar, părăsirii timpurii a școlii. Pregătirea cadrelor didactice pentru a detecta și raporta aceste semnale, împreună cu suportul acordat de experți dedicați (consilieri și mediatori școlari) poate forma o practică școlară care să reducă pe termen lung abandonul școlar. Educația fiecărui copil este un bun public, necesar societății în ansamblu, pentru dezvoltare și modernizare. Copiii care înregistrează decalaje de învățare, în ciuda talentului și înzestrărilor lor, nu poartă nicio vină. Ei au nevoie de măsuri de sprijin dedicate, care să le permită acumulare educațională cel puțin în perioada considerată obligatorie prin lege (preșcolar, primar, gimnazial, liceal). Prioritară este intervenția în comunități rurale, sărace, unde trăiesc ponderi semnificative de cetățeni români de etnie Roma având în vedere decalajul de participare școlară între copiii romi și cei neromi sau dintre cei din mediul rural față de cei din mediul urban.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice, Fonduri europene PNRR:
Denumirea componentei PNRR/ Număr jalon, țintă /Denumire reformă, investiție /Denumire Apel: A. 15/ 466/ 14 "Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar - PNRAS runda a II - a"
B. 15/ 507/ 118 Granturi pentru unitățile de învățământ pilot
C. 15/ 466/ 14 "Sprijinirea școlilor mici cu mai puțin de 40 elevi cu risc ridicat de abandon școlar PNRAS runda a III - a"

PPE 2. *Un consilier și mediator școlar în fiecare școală, cu prioritate în școlile din mediul rural sau unde ponderea elevilor care manifestă neparticipare școlară, absenteism școlar, abandon școlar sau decalaje de învățare este semnificativă.*

CUM: În urma monitorizării cazurilor de absenteism școlar nemotivat sau abandon școlar la nivelul claselor din sistemul educațional din România vor fi identificate spațiile școlare unde aceste fenomene sunt prevalente. În aceste spații școlare se vor crea condițiile pentru a aduce contribuția unui consilier

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

școlar și a unui mediator școlar, care să asigure intervenției necesară pentru combaterea fenomenului de absentism școlar nemotivat și abandon școlar.

DE CE? Educația și talentul fiecărui copil este un bun public, neparticiparea școlară face ca acest bun, vital dezvoltării și bunăstării tuturor cetățenilor țării, să fie irosit. Cadrele didactice, singure, sunt neputincioase în a gestiona neparticiparea școlară, în a vizita familiile și a urmări cauzele neparticipării școlare. Intervenția în aceste cazuri excede menirea pedagogică pe care cadrele didactice o au. De aceea este nevoie de rolul unui expert dedicat pentru a monitoriza și interveni dedicat, în caz de neparticipare școlară, absentism școlar, abandon școlar.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice, Fonduri europene PNRR:
*Denumirea componentei PNRR/ Număr jalon, țintă /Denumire reformă, investiție /Denumire Apel: A. 15/466/ 14 "Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar - PNRAS runda a II - a"
B. 15/507/ 118 Granturi pentru unitățile de învățământ pilot
C. 15/466/ 14 "Sprijinirea scolilor mici cu mai puțin de 40 elevi cu risc ridicat de abandon școlar PNRAS runda a III - a"*

PPE 3. Inițierea unor colaborări sistematice cu licee de profil pedagogic care să faciliteze derularea practicii de specialitate a viitoarelor cadre didactice în unități școlare în care există provocări specifice legate de nivelul de incluziune și echitate educațională.

CUM: Stabilirea unui parteneriat de colaborare girat de Inspectoratul Școlar între unități școlare și licee de profil pedagogic astfel încât, periodic, elevi care se pregătesc pentru o carieră pedagogică vor asista la activități didactice și își vor aduce contribuția pentru îmbunătățirea ambianței școlare.

DE CE? Liceeni de azi vor fi cadre didactice mâine și, în consecință, au nevoie de o pregătire temeinică care să includă familiarizarea cu realitatea școlară efectivă. Prezența acestor liceeni în spațiul școlar va contribui la creșterea nivelului de acumulare educațională ale elevilor prin consiliere și furnizare de asistare personalizată în realizarea temelor, fixarea cunoștințelor.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice

4. Identificarea și evaluarea impactului

Analiza celor trei propuneri de politică publică avansate a condus la concluzia că două dintre ele sunt deja propuse, în cadru larg, în noua lege a educației privind "România Educată" – programul de educație remedială și alte programe de sprijin și programul de extindere a numărului de consilieri școlari și al psihologilor școlari. Astfel acestea

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

vor fi implementate, oricum, la nivel local, prin asumarea din respectiva lege, în cadrul de finanțare publică și al PNRR (programul de masă caldă).

Programul care nu este prevăzut a se implementa în prezent la nivel local este cea de a treia PPE care vizează inițierea unor colaborări sistematice cu licee de profil pedagogic care să faciliteze derularea practicii de specialitate a viitoarelor cadre didactice în unități școlare în care există provocări specifice legate de nivelul de incluziune și echitate educațională. La această PPE s-a discutat și eventuala includere a școlilor participante în programul de școli pilot care va putea facilita colaborarea cu liceele pedagogice de profil. Liceele pedagogice sunt o sursă importantă de viitoare cadre didactice, acei absolvenți care aleg profesia de educator/învățător ca prima oportunitate de dezvoltare a carierei. Astfel școala va avea ca obiectiv consolidarea parteneriatului cu liceele pedagogice. Acest parteneriat va putea conduce la întărirea procesului de formare didactică inițială în aceste licee (în special partea de practica pedagogică ancorată în realitatea școlilor vulnerabile din România).

Un astfel de parteneriat între școli cu ponderi ridicate de elevi vulnerabili și licee pedagogice va permite, pe de o parte, formarea adecvată a cadrelor didactice pentru a lucra în medii vulnerabile dar, în același timp, vor permite recrutarea de cadre didactice pentru a activa în aceste școli, stimulându-le pentru a face opțiunea de a dezvolta o carieră didactică în astfel de școli.

Participarea tinerilor în formare în astfel de școli va oferi de asemenea oportunitatea elevilor din școală de a primi un număr mai mare de ore de educație de sprijin, în afara programei școlare – prin ore remediale, de sprijin în realizarea temelor etc. Practica pedagogică a viitorilor aspiranți la o carieră didactică va întări, pe scurt, procesul educațional școlar și va permite o abordare mai personalizată a susținerii școlare, conform nevoilor elevului.

O astfel de inițiativă corelată și cu programele suport prevăzute în noua lege a educației – programul educației remediale, masa caldă, extinderea rețelei de consilieri școlari etc. – va putea conduce la un ecosistem de învățare mai incluziv și în care dezideratul echității educaționale va putea fi mai ușor realizat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

5. Selectarea opțiunii

Dintre cele trei propuneri de politică publică considerate cel mai înalt relevante la nivel local, în funcție de particularitățile locale, a fost selectată aceea măsură considerată că răspunde cel mai bine nevoilor locale și s-a considerat că va putea contribui în cel mai ridicat grad la atingerea scopului asumat.

Astfel PPE selectată este următoarea:

PPE 3. Inițierea unor colaborări sistematice cu licee de profil pedagogic care să faciliteze derularea practicii de specialitate a viitoarelor cadre didactice în unități școlare în care există provocări specifice legate de nivelul de incluziune și echitate educațională.

CUM: Stabilirea unui parteneriat de colaborare girat de Inspectoratul Școlar între unități școlare și licee de profil pedagogic astfel încât, periodic, elevi care se pregătesc pentru o carieră pedagogică vor asista la activități didactice și își vor aduce contribuția pentru îmbunătățirea ambientului școlar.

DE CE? Liceeni de azi vor fi cadre didactice mâine și, în consecință, au nevoie de o pregătire temeinică care să includă familiarizarea cu realitatea școlară efectivă. Prezența acestor liceeni în spațiul școlar va contribui la creșterea nivelului de acumulare educațională ale elevilor prin consiliere și furnizare de asistare personalizată în realizarea temelor, fixarea cunoștințelor.

SURSE DE FINANȚARE POSIBILE: Fonduri publice

Parteneriatul cu licee pedagogice de profil pot lua și forma instituționalizată a unor școli pilot, experimentale sau de aplicație așa cum sunt definite acestea în cadrul legislației în vigoare:

- ✓ ORDIN Nr. 4811/2020 din 30 iulie 2020 privind aprobarea Metodologiei-cadru de înființare, organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar cu statut de unități-pilot, experimentale și de aplicație;
- ✓ ORDIN Nr. 4813/2020 din 30 iulie 2020 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea unităților de învățământ preuniversitar cu statut de unități-pilot, experimentale și de aplicație;
- ✓ HOTĂRÂRE nr. 559 din 16 iulie 2020 privind funcționarea unităților de învățământ preuniversitar cu statut de unități-pilot, experimentale și de aplicație.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

În mod specific școlile de aplicație sunt cele în care se derulează activități practice pedagogice (prin participarea elevilor de la licee pedagogice sau studenți de la universități cu profil pedagogic). Un astfel de statul de școală de aplicație se obține pentru o perioadă de minim 5 ani.

În cazul unităților pilot acestea sunt organizate cu *"scopul de a pune în aplicare intervenții educaționale inovative, proiecte de cercetare educațională, noi modele curriculare și de carieră didactică, în vederea evaluării și determinării potențialului de valorificare extinsă și de fundamentare a politicilor educaționale la nivel național, inclusiv din perspectiva pregătirii tinerilor pentru o bună integrare în societate. (2) Obiectul pilotării îl constituie intervenții educaționale inovative, modele curriculare și de carieră didactică, practici inovative care pun în valoare viziuni și practici profesionale experimentate și împărtășite, cu impact asupra școlii ca organizație."* (ORDIN Nr. 4811/2020 din 30 iulie 2020).

IVAN MARIUS CLAUDIU